

Prediction of social isolation based on emotional schemas, identity styles and early maladaptive schemas

Ali Afshari. Ph.D.

Associate Professor, University of Maraghe, Maraghe, Iran

Rasool Rezaei. Ph.D.

Associate Professor, University of Farhangian, Yazd, Iran

پیش‌بینی احساس انزوای اجتماعی بر اساس طرح‌واره‌های هیجانی، سبک‌های هویت و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در دانشجویان

علی افشاری*

استادیار، گروه روان‌شناسی، دانشگاه مراغه، مراغه، ایران

رسول رضایی

استادیار، دانشگاه فرهنگیان، یزد، ایران

Abstract

The purpose of this study was to predict social isolation based on emotional schemas, identity styles and early maladaptive schemas in students. The research method is descriptive correlational. A sample of 340 students was selected by random cluster sampling method from the students of Payame Noor University in Hashtroud. The instrumentation included Russell's social isolation test (1980), Yang's general schemas questionnaire (2003), Leah's emotional schemas questionnaire (2002), and Brzinski's style of identity questionnaire (1999). Data analysis was performed using multiple regression analysis. Findings of the research showed that among predictive variables, only avoidance identity and commitment identity were able to predict the sense of social isolation.

Keywords: social isolation, identity styles, early maladaptive schemas, emotional schemas

چکیده

این پژوهش با هدف پیش‌بینی احساس انزوای اجتماعی بر اساس طرح‌واره‌های هیجانی، سبک‌های هویت و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در دانشجویان انجام شد. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. از جامعه آماری دانشجویان دانشگاه پیام نور هشتتود تعداد ۳۴۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب و مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار اندازه‌گیری شامل آزمون احساس انزوای اجتماعی راسل و همکاران (۱۹۸۰)، پرسشنامه طرح‌واره‌های کلی یانگ (۲۰۰۳)، پرسشنامه طرح‌واره‌های هیجانی لیهی (۲۰۰۲) و پرسشنامه سبک هویت برزینسکی (۱۹۹۹) بود. تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل رگرسیون چندگانه انجام گرفت. یافته‌های پژوهش نشان داد که از بین متغیرهای پیش‌بین، هویت اجتنابی و هویت تعهد‌توانایی پیش‌بینی احساس انزوای اجتماعی را داشتند ($p \leq 0/01$).

واژه‌های کلیدی: احساس انزوای اجتماعی، سبک‌های هویتی، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، طرح‌واره‌های هیجانی، دانشجویان

* نویسنده مسؤل: aliafshari.psy@gmail.com

وصول: ۹۵/۰۸/۲۰ پذیرش: ۹۷/۰۲/۲۰

مقدمه

(۲۰۰۴). احساس انزوا یکی از مشکلات شایع دوران جوانی است که می‌تواند روابط اجتماعی فرد را نامتعادل سازد و او را درگیر مشکلات عاطفی و روانی-اجتماعی نماید. این اتفاق می‌تواند مشکلاتی اساسی را در آینده پدید آورد؛ بنابراین، اگر فرد احساس انزوا نماید، به تبع آن و به دلیل اینکه نمی‌تواند با دیگران ارتباط برقرار نماید دچار افسردگی شده و افسردگی پیامدهایی از جمله افکار خودکشی را به دنبال خواهد داشت (رایت، ۲۰۰۵).

برخی از تحقیقات رابطه بین دانش هیجانی و احساس انزوا را مورد تأیید قرار داده‌اند (هاردی و تای^۵، ۲۰۰۷). به‌طورکلی هیجان‌ها دامنه وسیعی از پاسخ‌ها را در برمی‌گیرند. این هیجان‌ها در چند بعد، نظیر شدت، مدت و جهت، قابل بررسی می‌باشند (گراس و تامسون^۶، ۲۰۰۷). بسیاری از نظریه‌پردازان در حوزه آسیب‌شناسی روانی در تبیین اختلالات روانی، نقش و جایگاه متفاوتی را برای هیجان‌ها قائل شده‌اند. یکی از موضوعات مورد تأکید در این پژوهشی که با جنبه‌های فراشناختی نگرانی، ناتوانی در حل مسائل و مشکلات و احساس انزوای اجتماعی در ارتباط است طرح‌واره‌های هیجانی است (لیهی^۷، ۲۰۰۲، لیهی و کاپلان، ۲۰۰۴). لیهی (۲۰۰۲) بر مبنای مفهوم پردازش هیجانی و با الهام گرفتن از مدل فراشناختی هیجان‌ها، مدل طرح‌واره‌های هیجانی را ارائه کرد. طرح‌واره‌های هیجانی شامل باورهایی در رابطه با منشأ هیجان‌ها، تفاوت‌ها، طول دوره، جهان‌شمولی، گناه، خطر، درک و فهم، نیاز به منطقی بودن و قانون‌مند بودن هیجان هستند. همچنین افراد درباره‌ی نیاز به بازداری، کنترل، اجتناب، پذیرش و تحمل سردرگمی با هیجان‌ها مشکل دارند که باعث افزایش راهبردهای ناسازگارانه مقابله، نشخوار ذهنی؛ اختلالات خوردن و نگرانی می‌شود (لیهی، ۲۰۱۲). مدل طرح‌واره‌های هیجانی لیهی (لیهی، ۲۰۰۲) بر طرح‌واره‌های هیجانی تأکید می‌کند که شناختارها را در بردارند و آن‌ها را فعال می‌کنند. این مدل بیانگر این نکته است که ممکن است افراد در چگونگی مفهوم‌پردازی هیجان‌تشان با هم متفاوت باشند؛ به‌عبارت‌دیگر، افراد طرح‌واره‌های متفاوتی در مورد

یکی از مفاهیم تازه در حوزه روان‌شناسی احساس انزوای اجتماعی است. احساس انزوا، ناتوانی در برقراری و حفظ روابط رضایت‌بخش با دیگران است که باعث تجربه حس محرومیت شده و افراد را با احساس خلأ، غمگینی و بی‌تعلقی مواجه می‌کند. همچنین به شیوه‌های مختلف بر تعاملات اجتماعی با دیگران، نحوه زندگی و سلامت جسمی و روانی تأثیر می‌گذارد (هنریچ، لیسل، گلون و النوروا^۱، ۲۰۰۶). تاریخچه بررسی‌های صورت گرفته در مورد احساس انزوا نشان می‌دهد که این سازه در ابتدا بر اساس مشکلات دیگر از قبیل افسردگی، کم‌رویی، احساس خشم، گوشه‌نشینی و مانند آن‌ها اشتباه گرفته می‌شد (تیک، ۲۰۰۹). مطالعاتی که اخیراً صورت گرفته‌اند بیان می‌دارند که احساس انزوا سازه مستقلی است و عواقب خاص خود را دارد (کاسیپو، هوگز، وایت، هاوکلی و تیستد^۲، ۲۰۰۶).

احساس انزوا مستلزم ادراک یا ارزیابی فرد از روابط اجتماعی خویشتن و مقایسه وضعیت کنونی با وضعیت مطلوب و آرمانی مورد نظر اوست. از دیدگاه برخی از صاحب‌نظران این مقایسه و نحوه ادراک روابط اجتماعی علت بروز احساس انزوا است. سومین مؤلفه، دربرگیرنده ویژگی‌های عاطفی و هیجانی احساس انزوا است. در اکثر تعریف‌های ارائه‌شده درباره احساس انزوا، از احساس ناخوشایند و هیجان‌های منفی سخن به میان آمده است که اغلب افراد از آن می‌گریزند. با این حال برخی از پژوهشگران به‌جای آنکه احساس انزوا را صرفاً یک هیجان منفی تلقی کنند آن را تداعی‌کننده پاره‌ای هیجان‌های منفی مانند اضطراب، افسردگی، دوست‌داشتنی نبودن و... می‌دانند (رایت^۳، ۲۰۰۵).

احساس انزوا تجربه ناخوشایند مانند تفکر فرد مبنی بر متمایز بودن از دیگران است که با مشکلات رفتاری قابل مشاهده مانند اندوه، عصبانیت و افسردگی و بحران هویت و نداشتن قاطعیت همراه بوده و ناهماهنگی بین انتظارات و آرزوها را در روابط اجتماعی نشان می‌دهد و در رفتارهای نظیر اجتناب از ارتباط با دیگران نمود می‌یابد (الهاگین^۴،

1. Heinrich, Liesl, Gullone & Eleonora
3. Wright
5. Hardie & Tee
7. Leahy

2. Cacioppo, Hughes, Waite, Hawkley & Thisted
4. Elhageen
6. Gras & Tamson

معناداری پیش‌بینی کند، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه است (ولیزاده، ۱۳۹۳). طرح‌واره‌ها بعدها در زندگی آتی فرد، به‌عنوان عدسی‌هایی عمل می‌کنند که تفسیر، انتخاب و ارزیابی فرد از تجارب وی را شکل می‌دهند. گرچه تحقیقات متعدد در هر زمان در چارچوب نظریه‌ای خود به بررسی این اثر از طرح‌واره پرداخته‌اند اما نتایج همواره از صحت این ادعا خبر می‌دهد (هریس و کرتن^۲، ۲۰۰۲). طرح‌واره می‌تواند به‌صورت ساختار، چارچوب، بن‌مایه یا الگوی محتوای شناختی تعریف شود (ویشمن و یوبلاکر^۳، ۲۰۰۷). الگوی عناصر تغییرناپذیر اساس طرح‌واره را تشکیل می‌دهد و به فرد این امکان را می‌دهد تا پدیده‌ای را که در گذشته با آن روبرو شده تشخیص دهد، حتی اگر پدیده در شکل بسیار جدیدی ارائه شود. تصور می‌شود طرح‌واره‌ها طی دوران کودکی در بافت بین فردی روابط اصلی و اولیه شخص تحول می‌یابند و بیانگر الگوهای معانی به‌دست آمده از آن تجارب هستند (ولبرن^۴ و همکاران، ۲۰۰۰).

پژوهش‌های صورت گرفته در رابطه با طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و علائم آسیب‌شناسی روانی همواره بر اهمیت وجود این طرح‌واره‌ها در شکل‌گیری علائم صحت‌گذارده است. برخی از این علائم می‌توان به هراس اجتماعی و اختلالات شخصیت، احساس کناره‌گیری و انزوا اجتماعی اشاره کرد. (یانگ و براون، ۲۰۰۱؛ گریفیت^۵، ۲۰۰۳). اسوالز و هیرد^۶ (۲۰۰۹) در تحقیقی با عنوان مطالعه و بررسی ارتباط مدل‌های فعال درونی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به این نتیجه رسیدند که دو بعد از ابعاد دلبستگی (دلبستگی اجتنابی و اضطراب دلبستگی) و احساس انزوا و ترس از صمیمت با پنج حوزه از طرح‌واره‌ها که به‌وسیله یانگ پیشنهاد شده است مرتبط است. به‌ویژه طرح‌واره‌های حوزه بریدگی و طرد و دیگرجهت‌مندی با اضطراب دلبستگی مرتبط بوده درحالی‌که حوزه بریدگی - طرد و خودگردانی - عملکرد مختل با دلبستگی اجتنابی مرتبط است. استاکرت و بورسیک^۷ (۲۰۰۳) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که سبک‌های دلبستگی و طرح‌واره‌ها، چارچوبی فراهم می‌کنند به‌منظور اینکه مردم چگونه روابط را تعبیر و تفسیر نمایند. آن‌ها همچنین مطرح

هیجانان‌شان دارند. این طرح‌واره‌ها منعکس‌کننده شیوه‌هایی هستند که افراد هیجانان را تجربه می‌کنند و باوری است که آن‌ها به‌مجرد برانگیخته شدن هیجانان ناخوشایند در مورد طرح مناسب برای اقدام یا چگونگی عمل کردن در هنگام برانگیخته شدن هیجانان ناخوشایند در ذهن دارند (لیهی، ۲۰۱۰). گرچه تا به امروز مدل تجربی وجود ندارد که ارتباط طرح‌واره‌های هیجانی را با نظم‌بخشی هیجانی تلفیق کند، اما با توجه به تعاریف مفهومی این مفاهیم می‌توان دریافت که این طرح‌واره‌ها نقشی کلیدی در ساماندهی و ابراز هیجانان دارند، چراکه باورهای فرد در مورد ماهیت و نحوه تنظیم هیجانان را تشکیل می‌دهند (لیهی، ۲۰۰۷). متغیر دیگری که در ارتباط با احساس انزوا مورد بررسی قرار می‌گیرد هویت است. مطالعات نشان داده‌اند که احساس انزوا از جمله متغیرهای مهم در ارتباط با هویت است (از جمله برونسکی و کاک، ۲۰۰۵). یک مطالعه نشان داده است که میزان احساس انزوا در افرادی که سبک هویت هنجاری دارند، کمتر از دیگران است (بهادری، ۱۳۹۰). بنا به‌زعم اریکسون^۱ هویت به‌عنوان ادراکی از خود مطرح می‌شود که انسجام میان تجارب گذشته، حال و آینده است. هویت‌یابی، به موازات رشد فیزیکی، شناختی، اجتماعی و عاطفی اهمیت خاصی می‌یابد. برای تنظیم و اداره زندگی، افراد نیاز به ایجاد یک ساختار هویت معنادار و ثابت دارند تا آن‌ها را قادر سازد تا حس پیوستگی خود را در تمام زمان‌ها و مکان‌ها ادامه دهند و چارچوب مرجعی برای تصمیم‌گیری، حل مسئله، تعبیر و تفسیر تجربیات و اطلاعات مربوط به خود فراهم سازند (شولتز و شولتز، ۱۳۸۹). برونسکی (۱۹۹۹) یکی از نظریه پردازان رویکرد تحول با بررسی زیربناهای شناختی- اجتماعی است که سه سبک هویتی (اطلاعاتی، سردرگم/اجتنابی، هنجاری) و تعهد هویتی را معرفی نموده است. عملکرد والدین در دوران کودکی، سبب ایجاد و گسترش مدل‌هایی در درون سازمان شناختی فرد می‌شود. درواقع آن چیزی است که از آن به‌عنوان طرح‌واره یا اسکیمای یاد می‌شود. مطالعات نشان می‌دهند یکی از متغیرهایی که می‌تواند به‌عنوان عامل درون فردی احساس انزوا را به‌طور

1. H Erikson
3. Vishman & Ubelaker
5. Grifce
7. Stacert & Bursik

2. Haris & Corten
4. Wellburn
6. Swales & Heard

(۱۹۹۲) پایایی درونی (ضریب آلفا) مقیاس اطلاعاتی را ۰/۶۲، مقیاس هنجاری ۰/۶۶ و مقیاس سردرگم یا اجتنابی را ۰/۷۳ گزارش کرده است (به نقل از غضنفری، ۱۳۸۲). یک نمونه از گویه‌های این پرسشنامه عبارتند از: ۱- نسبت به اعتقادات دینی خود علم و آگاهی دارم.

پرسشنامه احساس انزوا^۲: نسخه سوم این پرسشنامه توسط راسل^۳ (۱۹۹۷) ارائه گردیده است. این پرسشنامه دارای ۲۰ گویه و با مقیاس ۴ درجه‌ای لیکرت (هرگز، به‌ندرت، گاهی و همیشه) نمره‌گذاری شده است. نمره فرد در کل پرسشنامه بین ۲۰ تا ۸۰ خواهد بود. ضریب پایایی این پرسشنامه در داخل ایران در پژوهش داورپناه (۱۳۷۳) با روش آلفای کرونباخ (۰/۷۸) گزارش شده است. همبستگی این پرسشنامه با فرم کوتاه شده مقیاس احساس تنهایی اجتماعی - عاطفی (SELSA) در پژوهش جوکار (۱۳۹۰) برابر با (۰/۷۴) گزارش شده است. یک نمونه از گویه‌های این پرسشنامه عبارتند از: ۱- آیا احساس می‌کنید که با افراد دوروبرتان سازگار هستید؟

پرسشنامه طرح‌واره یانگ^۴: فرم کوتاه پرسشنامه طرح‌واره یانگ (۱۹۹۸) یک ابزار ۹۰ سؤالی است. پاسخ‌ها با طیف ۶ درجه‌ای لیکرت (از کاملاً درست تا کاملاً غلط) درجه‌بندی شده است. یانگ این پرسشنامه را از روی فرم اصلی ۲۰۵ آیتمی ساخت که پانزده طرح‌واره ناسازگار اولیه را می‌سنجد. همچنین این پرسشنامه ۵ حوزه طرح‌واره‌های ناسازگار را می‌سنجد که عبارتند از: حوزه اول بریدگی و طرد: که شامل، طرح‌واره‌های ره‌اشدگی / بی‌ثباتی، بی‌اعتمادی / بدرفتاری، نقص / شرم، انزوای اجتماعی / بیگانگی می‌شود و شامل ۲۰ سؤال است. حوزه دوم، خودگردانی و عملکرد مختل: که طرح‌واره‌های وابستگی / بی‌کفایتی، آسیب‌پذیری نسبت به ضرر یا بیماری، خود تحول نیافته / گرفتار و شکست را شامل می‌شود و شامل ۲۰ سؤال است. حوزه سوم محدودیت‌های مختل: شامل طرح‌واره استحقاق / بزرگ‌منشی، خویش‌تن‌داری و خود انضباطی ناکافی می‌شود و شامل ۱۰ سؤال است. حوزه چهارم، دیگرجهت‌مندی: که شامل طرح‌واره‌های اطاعت، ایثار و پذیرش‌جویی / جلب‌توجه می‌شود شامل ۱۵ سؤال است.

نمودند که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، پیش‌بینی‌کننده خوبی برای احساس انزوا و ترس از صمیمیت است.

با توجه به ارتباط تنگاتنگ متغیرهای طرح‌واره‌های هیجانی، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های هویتی با احساس انزوای اجتماعی می‌توان گفت که این متغیرها می‌توانند پیش‌بینی‌کننده قوی برای انزوا اجتماعی باشند لذا سؤال اصلی این پژوهش عبارت است از اینکه این متغیرها چه میزان قدرت پیش‌بینی احساس انزوای اجتماعی را در دانشجویان پیام نور شهرستان هشتروند دارند؟

فرضیه‌های پژوهش: ۱- طرح‌واره‌های هیجانی، پیش‌بینی‌کننده احساس انزوای اجتماعی می‌باشند. ۲- طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، پیش‌بینی‌کننده احساس انزوای اجتماعی می‌باشند. ۳- سبک‌های هویت، پیش‌بینی‌کننده احساس انزوای اجتماعی می‌باشند.

روش

روش پژوهش، جامعه آماری و نمونه: روش این پژوهش از نوع توصیفی - همبستگی است. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان دانشگاه پیام نور شهرستان هشتروند در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ تشکیل دادند که با استفاده از جدول کرجسی و مورگان ۳۴۰ نفر از آن‌ها به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. بدین صورت که از بین رشته‌های موجود به ۵ رشته به صورت تصادفی انتخاب شد و از هر رشته، دو ورودی و از هر ورودی ۱۷ نفر به صورت تصادفی انتخاب و در تحقیق جای گرفتند.

ابزار سنجش

پرسشنامه سبک هویت^۱: پرسشنامه سبک هویت برزینسکی (۱۹۹۹) یک مقیاس ۴۰ سؤالی است که ۱۱ سؤال آن مربوط به مقیاس اطلاعاتی، ۹ سؤال آن مربوط به مقیاس هنجاری، ۱۰ سؤال آن مربوط به مقیاس سردرگم یا اجتنابی و ۱۰ سؤال دیگر مربوط به مقیاس تعهد است. پاسخ آزمودنی‌ها به سؤالات به شکل طیف لیکرت ۵ درجه‌ای است که شامل کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۵) است. برای بررسی سبک غالب در این پرسشنامه بر اساس نمرات استاندارد عمل خواهد شد به گونه‌ای که نمره استاندارد (Z) بالاتر نشان‌دهنده سبک غالب هویتی فرد خواهد بود. بروزنسکی

1. Identity Style Inventory
3. Russel

2. University of California at Los Angeles Loneliness Scale
4. Young Schima Quationnaire

کاربرد نرم‌افزار SPSS₂₁ استفاده شد. در این پژوهش متغیر احساس انزوای اجتماعی متغیر ملاک و متغیرهای طرح‌واره‌های هیجانی، سبک‌های هویت و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به‌عنوان متغیر پیش‌بین وارد معادله تحلیل رگرسیون چندگانه شدند.

یافته‌ها

برای استفاده از آزمون رگرسیون چند متغیره نیاز به بررسی پیش‌فرض‌های آزمون رگرسیون است. یکی از پیش‌فرض‌های رگرسیون، پیش‌فرض یکنواختی پراکندگی نمرات حول خط رگرسیون است که توسط آزمون کولموگروف اسمیرنف در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱ آزمون پیش‌فرض نرمال بودن متغیرهای تحقیق را نشان می‌دهد که هیچ‌کدام معنی‌دار نمی‌باشند ($p \geq 0/05$). پس می‌توان از این آزمون برای متغیرهای تحقیق استفاده کرد.

برای تحلیل فرضیه‌های تحقیق از روش تحلیل رگرسیون چندگانه مدل اینتر، تحلیل واریانس یک‌راهه و خلاصه نتایج ضرایب استاندارد شده رگرسیون استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شده است.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که بین تمامی متغیرهای پیش‌بین رابطه معناداری به دست نیامد؛ و فرضیه یک و دو تأیید نگردید؛ یعنی اینکه طرح‌واره‌های هیجانی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، پیش‌بینی‌کننده احساس انزوای اجتماعی نمی‌باشند. در متغیر هویت اجتنابی T به‌دست‌آمده ($0/002$) و معنی‌دار است ($p \leq 0/046$)؛ بنابراین می‌توان گفت بین هویت اجتنابی با احساس انزوای اجتماعی رابطه وجود دارد. بتای به‌دست‌آمده $0/345$ - است و می‌تواند ۳۵ درصد تغییرات معکوس را در احساس انزوای اجتماعی پیش‌بینی کند. در متغیر سبک هویت تعهد T به‌دست‌آمده ($0/437$ -) بوده و معنی‌دار است ($p \leq 0/015$)؛ بنابراین می‌توان گفت بین هویت تعهد با احساس انزوای اجتماعی رابطه وجود دارد. بتای به‌دست‌آمده $0/749$ - است می‌تواند ۷۵ درصد تغییرات معکوس را در احساس انزوای اجتماعی پیش‌بینی کند؛ بنابراین می‌توان گفت سبک‌های هویت، پیش‌بینی‌کننده احساس انزوای اجتماعی می‌باشند.

حوزه پنجم، گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد و بازداری: که شامل طرح‌واره‌های منفی‌گرایی / بدبینی، بازداری هیجانی، معیارهای سرسختانه / عیب‌جویی افراطی و تنبیه می‌شود شامل ۲۰ سؤال است. به‌منظور سنجش پایایی پرسشنامه مذکور از روش آلفای کرونباخ استفاده شد و ضریب آلفای ۶۳ درصد به دست آمد. فاتحی زاده و عباسیان (۱۳۸۲) روایی همزمان پرسشنامه طرح‌واره را از طریق بررسی رابطه آزمون طرح‌واره‌ها با آزمون باورهای غیرمنطقی، بررسی کرده و همبستگی ۳۶ درصد را گزارش کرده‌اند. یک نمونه از گویه‌های این پرسشنامه عبارتند از: ۱- نگرانم مبدا نزدیکانم من را ترک کنند.

پرسشنامه طرح‌واره‌های هیجانی^۱: این پرسشنامه توسط لیهی (۲۰۰۲) بر مبنای مدل طرح‌واره‌های هیجانی خود تهیه شده است. این مقیاس دارای ۵۰ گویه بوده و با استفاده از یک مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت نمره‌گذاری شده است. نسخه فارسی این مقیاس توسط خانزاده و همکاران (۱۳۹۱) هنجاریابی شده است. نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که از ۱۶ عامل استخراج شده از این مقیاس، ۱۲ عامل با طرح‌واره‌های هیجانی لیهی هماهنگ هستند، ۳ عامل به خاطر بارگذاری تنها یک گویه حذف شدند و یک عامل جدید بنام خودآگاهی هیجانی به مقیاس اضافه شده است. پایایی گزارش شده برای این مقیاس از طریق روش بازآزمایی در فاصله دو هفته برای کل مقیاس $0/78$ و برای زیر مقیاس‌ها در دامنه بین $0/56$ تا $0/71$ گزارش شده است. همچنین ضریب همسانی درونی مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس $0/82$ و برای زیر مقیاس‌ها در دامنه‌ای از $0/59$ تا $0/73$ گزارش شده است (خانزاده و همکاران، ۱۳۹۱). یک نمونه از گویه‌های این پرسشنامه عبارتند از: ۱- داشتن برخی احساسات اشتباه است.

روش اجرا و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش، پس از فراهم آمدن مقدمات پژوهش و کسب مجوز از سازمان مربوطه، پژوهشگر اعضای نمونه را از نظر اهداف پژوهش و محرمانه ماندن پاسخ‌هایی که به پرسشنامه‌ها خواهند داد توجیه کرد، سپس آن‌ها به پرسشنامه‌های توزیع شده به‌صورت خود گزارشی پاسخ دادند. برای تحلیل داده‌ها از تحلیل رگرسیون چندگانه با

جدول ۱. آزمون پیش‌فرض نرمال بودن متغیرهای تحقیق

کولموگروف اسمیرنوف			متغیر
معنی‌داری	درجه آزادی	آماره	
۰/۰۹۳	۳۴۰	۰/۰۹۹	احساس انزوا
۰/۲۱۰	۳۴۰	۰/۰۶۵	طرح‌واره‌های هیجانی
۰/۲۰۰	۳۴۰	۰/۰۶۸	بریدگی و طرد
۰/۴۲	۳۴۰	۰/۰۳۱	خودگردانی و عملکرد
۰/۰۷۵	۳۴۰	۰/۰۸۷	محدودیت‌های مختل
۰/۰۷۲	۳۴۰	۰/۰۴۷	دیگرجهت‌مندی
۰/۰۸۵	۳۴۰	۰/۰۹۵	گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد
۰/۲۰	۳۴۰	۰/۰۴۱	طرح‌واره‌های ناسازگار کلی
۰/۱۶۵	۳۴۰	۰/۰۳۸	هویت اجتنابی
۰/۲۱۳	۳۴۰	۰/۰۲۴	هویت تعهد
۰/۱۸۹	۳۴۰	۰/۰۳۳	هویت اطلاعاتی
۰/۳۱۴	۳۴۰	۰/۰۱۸۷	هویت هنجاری

جدول ۲. خلاصه نتایج ضرایب استاندارد شده رگرسیون برای متغیرهای تحقیق

P	T	ضرایب استاندارد نشده		متغیر
		Beta	خطای استاندارد	
۰/۷۴۶	۰/۳۲۴	-	۶/۳۴۳	تعامل
۰/۰۶۷	۱/۸۳۶	۰/۰۵۵	۰/۰۱۰	طرح‌واره‌های هیجانی
۰/۷۲۷	-۰/۳۵۰	-۰/۱۵۳	۰/۲۵۶	بریدگی و طرد
۰/۶۶۴	-۰/۴۳۵	-۰/۱۴۹	۰/۲۵۶	خودگردانی و عملکرد
۰/۶۵۲	-۰/۴۵۲	-۰/۰۷۱	۰/۲۵۸	محدودیت‌های مختل
۰/۷۲۴	-۰/۳۵۳	-۰/۰۷۳	۰/۲۶۱	دیگرجهت‌مندی
۰/۶۴۶	-۰/۴۶۰	-۱/۱۵۱	۰/۲۶۰	گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد
۰/۰۴۶	-۲/۰۰	-۱/۴۱	۰/۱۷۲	هویت اجتنابی
۰/۰۱۵	-۲/۴۳۷	-۳/۸۶	۰/۳۰۷	هویت تعهد
۰/۱۵۶	۱/۴۲۴	۰/۱۹۱	۰/۲۴۰	هویت اطلاعاتی
۰/۸۰۷	-۰/۲۴۵	-۰/۰۴۳	۰/۳۰۴	هویت هنجاری

بحث و نتیجه‌گیری

فرضیه‌های پژوهش مبنی بر پیش‌بینی احساس انزوای اجتماعی بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، طرح‌واره‌های هیجانی و سبک‌های هویتی دانشجویان مورد تأیید قرار نگرفتند. از بین فرضیات پژوهش فقط فرضیه سوم

این پژوهش با هدف پیش‌بینی احساس انزوای اجتماعی بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، طرح‌واره‌های هیجانی و سبک‌های هویتی در بین دانشجویان انجام گرفت. همه

تحمل کمی برای مواجهه با موقعیت‌های جدید و مبهم دارند و نیاز بالایی برای حفظ ساختار خود دارند (برزونسکی، ۱۹۹۷). لذا می‌توان با شناسایی انواع سبک‌های هویتی در مراحل رشد نوجوانان و جوانان گام‌های اساسی برای جلوگیری از احساس انزوای اجتماعی برداشت و از عوارض احساس انزوای اجتماعی کاست. این پژوهش با محدودیت‌هایی مواجه بود از جمله: مشکل در عدم دسترسی به تمام جامعه برای نمونه‌گیری که باید در تعمیم یافته‌ها جانب احتیاط را رعایت نمود. حالت دفاعی داشتن در هنگام پر کردن پرسشنامه. عدم انجام مصاحبه و مشکلاتی که معمولاً هنگام گردآوری اطلاعات در پرسشنامه‌ها وجود دارد. با توجه به اینکه این پژوهش در محیط دانشگاه انجام شده است لذا باید جو روانی و اجتماعی دانشگاه و پایگاه موسسه در نظر گرفته شود. با توجه به یافته‌ها و محدودیت‌های این پژوهش می‌توان پیشنهاد کرد، پژوهش مشابهی در بین والدین و دانش‌آموزان انجام گرفته و نتایج با یکدیگر مقایسه شوند. همچنین بر روی گروه‌های دیگری نظیر دانش‌آموزان و کارمندان و سالمندان نیز پژوهش مشابهی انجام گیرد. نهایتاً به والدین، معلمان، مربیان و اساتید، آموزش‌های لازم برای برخورد مناسب با دانش‌آموزان و دانشجویان ارائه گردد.

منابع

تقدیری، ر.، امامی‌پور، س.، و سپاه منصور، م. (۱۳۸۸). رابطه بین سبک‌های هویت، خودکارآمدی و خودتنظیمی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی کرمان: ص ۹۱-۱۰۵.

جوکار، ب. (۱۳۸۵). رابطه کنش سبک‌های تفکر و سبک‌های هویت. *فصلنامه روان‌شناسی*، شماره اول، ص ۳۱-۴۷.

حجازی، آ.، فارسی‌نژاد، م.، و عسگری، ع. (۱۳۸۶). سبک‌های هویت و پیشرفت تحصیلی: نقش خودآزمایی تحصیلی. *مجله روان‌شناسی*، ۴۴، سال یازدهم، شماره ۴، ص ۴۱۳-۴۹۴.

حسینی، م.، فتحی‌آشتیانی، ع.، و رسولزاده طباطبایی، س.ک. (۱۳۹۱). مقایسه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و شیوه‌های فرزندپروری ادراک‌شده در زوجین با سبک‌های مقابله مسئله‌مدار و هیجان‌مدار. *مجله علوم رفتاری*، ۶(۳): ۹-۱۰.

خدایی، ع.، شکری، آ.، کروسیتی، آ.، و گراوند، ف. (۱۳۸۸). ساختار عاملی و ویژگی‌های روانسنجی نسخه فارسی پرسشنامه سبک‌های هویت. *تازه‌های علوم شناختی*، سال ۱۱ (۱): ۴۰-۴۸.

مورد تأیید قرار گرفت؛ یعنی سبک‌های هویت قدرت پیش‌بینی‌کنندگی احساس انزوای اجتماعی در بین دانشجویان را دارند. می‌توان گفت که بین سبک هویتی اجتنابی و هویت تعهد با احساس انزوای اجتماعی رابطه مثبت و معنادار بالایی وجود دارد. ولی بین سبک‌های هویت، اطلاعاتی و هنجاری ارتباط معناداری وجود ندارد. این یافته با نتایج یافته‌های لیدر^۱ (۲۰۱۰)، تقدیری و همکاران (۱۳۸۸)، جانسون و همکاران (۲۰۰۹) همخوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت، افراد با هویت اطلاعاتی به علت روحیه کوشگری و داشتن تعهد بالا، به توانایی‌های خود اعتماد دارند و این اعتماد و احساس توانمندی بر کلیه فعالیت‌های آنان اثر مثبت می‌گذارد و برخلاف احساس تنهایی، افراد را وادار به ارتباطات اجتماعی می‌کند. (حجازی و همکاران، ۱۳۸۶). دانش‌آموزانی که از سبک هویت سردرگم - اجتنابی برخوردارند به احتمال بیشتری باورهای خودآزمایی منفی و احساس تنهایی را در زمینه تحصیل تجربه می‌کنند. هماهنگ با نظریه برزونسکی (۲۰۰۴) به نظر می‌رسد افراد با سبک هویت سردرگم - اجتنابی دارای یک نظریه - خود ناهماهنگ باشند. این ناهماهنگی باورهای آنان را نسبت به توانمندی‌های خود تحت تأثیر قرار داده و موجب احساس کارآمدی پائین در آن‌ها می‌گردد. نوجوانان با هویت سردرگم - اجتنابی قادر به تعیین اهداف فردی و اجتماعی خود نیستند و به همین دلیل نمی‌توانند عملکرد خوبی در بافت مدرسه داشته باشند (برزونسکی و کاک، ۲۰۰۵). احساس انزوای اجتماعی نیز باعث کاهش عملکرد افراد در زمینه‌های تحصیلی و خانوادگی می‌گردد به همین دلیل می‌توان گفت که بین احساس تنهایی با هویت اجتنابی، رابطه قوی وجود داشته باشد. عوامل بسیاری، از جمله افسردگی، احساس بی‌هویتی، اضطراب، وضعیت سلامت روانی، افکار خودکشی، حمایت کم خانواده، درآمد پایین، عملکرد جسمی ضعیف و بیماری، با احساس انزوا در ارتباط‌اند. نوجوانانی که از سبک هویت هنجاری استفاده می‌کنند در مواجهه با موضوعات هویت و تصمیم‌گیری‌ها، با انتظارات و دستورات افراد مهم و گروه‌های مرجع هم‌نوا می‌کنند، آن‌ها ارزش‌ها و عقاید را بدون ارزیابی آگاهانه می‌پذیرند و درونی می‌کنند،

- Cacioppo, J. T., Hughes, M., Elizabeth, W., Linda J, Louise C, & Thisted, A. (2006). Loneliness as a specific risk factor for depressive symptoms: cross-sectional and longitudinal analyses. *Psychology and aging*, 21(1): 140- 157.
- Fromm-Reichmann, F. (1959). Loneliness. *Psychiatry: Journal for the Study of Interpersonal Processes*, 22, 1-15.
- Gebelet, J. L., Thompson, S. K. & Miele, K. A. (2009). "Identity Style and Spirituality in a Collegiate Context". *An International Journal of Theory and Research*, 9,219-232.
- Hawkey, L. C., Burleson, M. H., Bernston, G. G., & Cacioppo, J. T. (2003). Loneliness in everydaylife: Cardiovascular activity, psychosocial context, and health behaviors. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85. 105-120.
- Hawkey, Louise C, Masi, Christopher M, Berry, Jarett D, & Cacioppo, John T. (2006). Loneliness is a unique predictor of age-related differences in systolic blood pressure. *Psychology and aging*, 21(1), 152.
- Heinrich, L. M, & Gullone, E. (2006). The clinical significance of loneliness: A literature review. *Clinical psychology review*, 26(6), 695-718.
- Hirschy, A. J & Morris, J. R. (2002). "Individual Differences in Attributional Style: The Relation Influence of Self-Efficacy, Self-Esteem, and Sex Role Identity, *Personality and Individual Differences*. 32, 183-196.
- Hojat, M. (1989). A Psychodynamic View of Loneliness and Mother child Relationships. *A Review of Theoretical Perspectives and Empirical Findings*, InM.
- Hojat, M., & Crandall, R. (1989). Loneliness, theory, research and applications. Newbury Park, CA: Sage.
- Kerpelman, L. Pittman, F. Cadely, H. Tuggel, F. Harrel-levy, K. & Adler- Baeder, F. (2012). Identity and intimacy during adolescence. Connections among identity styles, romantic attachment and identity commitment. *Journal of Adolescence*, 35, 1427-1439.
- Leader, S. (2010). Relating Identity Processing Styles and Self-Efficacy to Academic Achievement in first-year University students. A dissertation in partial fulfillment of the requirements for the degree of Masters in Education (Educational Psychology) in the Faculty of Humanities Johannesburg.
- Leahy, R. L., & Kaplan, D. (2004). Emotional schemas and Paper presented at the annual meeting of Behavior Therapy, New Orleans, LA.
- Leahy, R. L. (2002). Model of emotional schemas. Model of emotional schemas. *Cognitive and Behavioral Practice*, 9, 177-190
- Leahy, R. L. (2007). Emotional schemas and resistance to change in anxiety disorders. *Cognitive and Behavioral Practice*, 14, 36-45.
- Leahy, R. L. (2010). Emotional schemas and resistance to change in anxiety disorders In D. Sookman, & R. L. Leahy 135-160. New York: Routledge.
- خلعتبری، ج؛ قربان شیروودی، ش و حسینی، آ. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین کمال‌گرایی و احساس تنهایی با کیفیت زندگی دانشجویان پزشکی استان گیلان. *فصلنامه روان‌شناسی تربیتی*، سال دوم، شماره اول، پیاپی ۵، ص ۱۳۱-۱۱۷.
- داورپناه، ف. (۱۳۷۳). *هنجاریابی نسخه تجدید نظر شده مقیاس احساس انزوا (UCLA) برای دختران ۱۲ تا ۱۸ ساله شهر تهران*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبائی.
- دشتبان جامی، س.، بیاضی، م. ح.، و زعیمی، ح. (۱۳۹۳). بررسی رابطه طرح‌واره‌های هیجانی و باورهای فراشناختی با افسردگی. *مجله پژوهش‌های روان‌شناختی دانشگاه آزاد مشهد*، ۶ (۲): ۲۹۷-۳۰۵.
- رحیم‌زاده، س.، بیات، م.، و اناری، آ. (۱۳۸۸). احساس انزوا و خوداثربخشی اجتماعی در نوجوانان. *فصلنامه روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، ۲۲، ص ۸۷-۹۶.
- شیخ‌الاسلامی، ف.، رضا ماسوله، ش.، خدادادی، ن.، و یزدانی، م. ع. (۱۳۹۰). احساس تنهایی و سلامت عمومی سالمندان. *پرستاری و مامایی جامع‌نگر*، ۶ (۲۱): ۲۸-۳۴.
- غضنفری، آ. (۱۳۸۲). *اعتباریابی و هنجاریابی پرسشنامه سبک هویت (ISI)*. *مطالعات تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه فردوسی*، شماره ۱۷، ص ۸۱-۹۶.
- قائندیای جهرمی، ع. (۱۳۹۲). *اثربخشی آموزش راهبردهای نظم‌جویی فرایندی هیجان در وسوسه، مقابله شناختی، طرح‌واره‌های هیجانی و زود انگیزتگی افراد مبتلا به سوء مصرف مواد: مطالعه تک آزمودنی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه خوارزمی.
- یانگ، ج.، گلوکسکو، ژ.، و ویشار، م. (۲۰۰۳). طرح‌واره درمانی (راهنمایی کاربردی متخصصان بالینی). جلد ۲، ترجمه حسن حمیدپور و زهرا اندوز (۱۳۹۰)، تهران: ارجمند.
- Berzonesky, M., & Kuk, L. (2005). Identity style, Psychological maturity, and academic performance. *Personality and Individual Differences*.39, 235-247.
- Berzonesky, M. (2004). Identity style, parental authority and identity commitment. *Journal of Youth and Adolescence*, 133, 303-320.
- Berzonesky, M. (1997). Identity style: Current research and future directions. Paper presented at the Meetings of Society for Research in Identity Formation, Miami Beach, FL.
- Berzonsky, M. D. (1999). Identity Style Conceptualization and Measurement. *Journal of Adolescent Research*, 4(3): 268-282.
- Berzonsky, M. D. (2004). Identity processing style, self-construction, and personal epistemic assumptions: A social-cognitive perspective. *European Journal of Developmental Psychology*, 1(4): 303-315.

- Liu, L. J., & Guo, Q. (2007). Loneliness and health-related quality of life for the empty nest elderly in the rural area of a mountainous county in China. *Qual life res*, 16(8): 1275- 80.
- Montgomery, M. J. (2005). Psychosocial Intimacy and Identity from Early Adolescence to Emerging Adulthood. *Journal of Adolescent Research*, 20(3): 346-374.
- Petersen, A. C. (1988). Adolescent development. *Annual Review of Psychology*, 39, 583- 607.
- Russel, D., Cutrona, C., Mora, A. & Wallace, R. (1997). Loneliness and nursing home admission among rural older adults. *Psychology Aging*, 12,489-574.
- Swami V., Chamorro- premuzic T., Sinniach D., Maniam T., Kannan K., Stanistreet D.,& Furnham A. (2007). General health mediates the relationship between Loneliness, life satisfaction and depression. *Social psychiatry & Psychiatric Epidemiology*.42, 161-166.
- Wellburn, K., Dagg, P., Coristine, M., & Pontrefact, A. (2000). Schematic change as a result of an intensive group-therapy day-treatment program. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 37, 189-195.
- Young, J. E., & Brown, G. (2003). Young schema questionnaire- L3a. Cognitive Therapy Center of New York: Authors.
- Young, J. E., Kimberly, S. (2010). A therapist's guide to assess and treat Internet addiction. Website: [http://www. Keithadkins. Com/netaddiction/ articles/practitioners](http://www.Keithadkins.Com/netaddiction/articles/practitioners).